

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้¹

The Efficient Management Model of Childhood Development Centers In the South

ประเสริฐ พิษผล²

นิคม จารุมณี³

ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์⁴

Prasert Phuetphon

Nicom Charumane

Phongsri Vanitsupavong

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และทำการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ โดยมีวิธีดำเนินการแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในภาคใต้ จำนวน 308 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการ

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของคุณิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

²นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำการจัดการศึกษาด้านจิตวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม จารุมณี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

⁴รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ โดยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบมาสร้างรูปแบบ หลังจากนั้นจึงนำรูปแบบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและทำการปรับปรุงรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน และขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลและประเมินความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ มี 6 องค์ประกอบ จำนวน 68 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การบริหารทรัพยากรบุคคล ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจำนวน 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 2 โครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วย สายงานบังคับบัญชา มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ การบริหารอาคารสถานที่ มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ และระบบงานธุรการการบริหารงบประมาณ มีจำนวน 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 3 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาเหมาะสมกับวัย มีจำนวน 5 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาทางสังคม มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาการเรียนรู้ มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และภาวะทางอารมณ์ มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย คณะทำงานร่วมกับสถานศึกษา มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และร่วมการพัฒนาการศึกษา มีจำนวน 7 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบที่ 5 การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีจำนวน 3 ตัวบ่งชี้ การบริหารหลักสูตรและพัฒนาระบบประเมินผล มีจำนวน 8 ตัวบ่งชี้ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบที่ 6 คุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ส่วนการประเมินรูปแบบปรากฏว่าผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการทำให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purposes of the research were to study the management of childhood development centers, create efficiency models and evaluate the efficiency management models of childhood development centers in the South of Thailand by using three implementations. Firstly, the management of childhood development centers, their concepts, theories, and related research were studied. Exploratory Factor Analysis: EFA was used to analyze the element management. The data of 308 leaders of childhood development centers from the sub - district administrative organizations in the South were collected. Secondly, the models of the centers were created by using the results of the element analysis. Then focus group discussion was conducted by 13 professionals to confirm the feasibility in practice and adjustment. Finally, the efficient management models of childhood development centers in the south in the sub-district administrative organizations were evaluated. Both the appropriate evaluation and the usefulness of the models were estimated.

The results showed 6 components and 68 indicators of the efficiency management models of childhood development centers in the South. The first component was human resource management consisting of seven indicators of teachers and educational personnel. The second component was a command hierarchy with a total of four indicators, five indicators of administrative buildings, and six indicators of administrative systems and budget management. The third element was quality of learners consisting of five indicators of age - appropriate development, four indicators of social development, four indicators of learner development and four indicators of emotional status. The fourth component was networking cooperation consisting of three indicators of boards of education working with schools and seven indicators of co - working

educational development. The fifth component was curriculum administration and academic tasks consisting of three indicators of learning environment, eight indicators of curriculum administration and evaluation system development as well as four indicators of information technology for learning. Finally, the sixth component was characteristics and leadership of administrators consisting of four indicators of local administrative leaders. The results of performance - based management model also increased efficiency of the administration of childhood development centers.

Keywords: Management Model, Childhood Development Center

ความนำ

ภารกิจการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา และสนองตอบต่อความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554 : 2 - 5) อย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการศึกษารวมทั้งสิ้น ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 76 แห่ง องค์กรบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,770 แห่ง เทศบาล จำนวน 2,006 แห่ง กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 แห่ง และเมืองพัทยา จำนวน 1 แห่ง มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาในระบบเพียง 428 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 5.45 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้จัดการศึกษาในระบบจะดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 19,481 แห่ง และจัดการศึกษา

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

ตามอัยยาศัยโดยการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ยังมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในรูปแบบการฝึกอบรมอาชีพสาขาต่าง ๆ ทั้งการฝึกอบรม ระยะสั้น และระยะยาวที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (กรมส่งเสริม การปกครองส่วนท้องถิ่น, 2555 : 6)

การสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะ พื้นที่ของสถานศึกษา เพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต้องจัดระบบสนับสนุนให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกรับบริการการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็น นิติบุคคลและบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้น พัฒนาคอนทราสต์ด้วยส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ (สมชัย หิรัญญะวงษ์ชัย, 2557 : 6 - 7) ส่วนภาวะผู้นำสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียน การสอน ผู้บริหารสถานศึกษาทำงานเพื่อให้ความมั่นใจได้ว่าได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดการใช้ภาวะผู้นำ โดยภาวะผู้นำสถานศึกษา บุคคลต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาเชิงวิชาการ การประเมินผล และเทคนิคการสอน มีการทำงานเพื่อเสริมสร้างทักษะร่วมกับครู การรวบรวม วิเคราะห์ และการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ ผู้นำถูกคาดหวังให้ทำงานร่วมกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีความมั่นใจได้ว่าความต้องการ ในการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนได้รับการตอบสนอง และสมาชิกในโรงเรียนจะต้อง มีภาวะผู้นำ และมีการสร้างวัฒนธรรมภาวะผู้นำร่วม เพื่อให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ มาจากสมาชิกทุกคนร่วมกัน จะต้องสนับสนุนให้มีความรับผิดชอบร่วม การระบุปัญหา การสร้างทางเลือก และการนำไปปฏิบัติ สำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 บางทักษะมีความ สำคัญยิ่ง เช่น ทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะการจัดการความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดความ

มันใจ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นสากล ที่เกิดขึ้นในทุกห้องเรียน (Besenski, 2013) ในการดำเนินงานการวางแผนการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับงานด้านการวางแผนการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะ ในด้านภาวะผู้นำ เพราะภาวะผู้นำเป็นกระบวนการใช้อิทธิพล เพื่อกระตุ้นหรือสร้างความพึงพอใจให้เกิดความพยายามร่วมกันในการทำงานและให้รับรู้ความสำคัญ ในองค์กร ผู้บริหารหรือผู้นำจะเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ผู้นำมีภาระหน้าที่ และความรับผิดชอบโดยตรงในการนำบุคลากรและองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ จำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในการจัดการองค์การสมัยใหม่ ของผู้นำ เพื่อเตรียมความพร้อมในสภาวะการณ์แข่งขัน ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการโน้มน้าว อำนวยความสะดวกให้ผู้อื่นทำงานเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กร เพื่อให้้องค์การ อยู่รอดและมีความสามารถในการแข่งขัน (Ivancevich, J. M. ; Konopaske, R. & Matteson, M. T : 2008)

จากผลการศึกษางานวิจัยของหน่วยงานและองค์กรที่ผ่านมา สะท้อนถึงระบบ ปัญหาการศึกษาไทยของการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์ และจากการศึกษาวิจัย ของสถาบันวิจัยแห่งประเทศไทย พบว่า ปัญหาความด้อยประสิทธิภาพของระบบการบริหาร จัดการนำมาสู่ปัญหาคุณภาพการศึกษาหลายด้าน ปัญหาระบบการประเมินคุณภาพ ภายนอกที่สร้างภาระงานและไม่นำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอย่างแท้จริง ตลอดจนปัญหา ระบบหลักสูตรที่ขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ที่สำคัญที่สุด คือ ปัญหาการขาดความ รับผิดชอบทางการศึกษาของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทุกระดับให้ระบบ การศึกษาไทยอยู่กับที่ไม่มีแรงกระตุ้นต่อการพัฒนา (คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สภาพัฒนาฯ 2558 : 29 - 32) นอกจากนี้ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556 : 4 - 5) กล่าวว่า การส่งเสริมความสามารถให้แก่เด็กเป็นสิ่งที่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งนับตั้งแต่ระดับปฐมวัยไปจนถึงระดับสูง การได้รับการพัฒนาการคิด ตั้งแต่เยาว์วัยจะช่วยพัฒนาความคิดให้ก้าวหน้า ส่งผลให้สติปัญญาเฉียบแหลม เป็นคน รอบคอบ ตัดสินใจได้ถูกต้องสามารถแก้ปัญหาในชีวิตที่ดี การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้เด็กเติบโตเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ใฝ่รู้ มีความสามารถทางการแก้ปัญหาและการตัดสินใจด้วยตนเอง

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความเป็นเลิศจะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์ชัดเจนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับผู้เรียนทุกคนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำและใช้หลักสูตร ตลอดจนมีการคำนึงถึงสถานศึกษา เครือข่าย มีทีมงานมืออาชีพที่เข้มแข็งให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก การบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศต้องมีความรู้หลักสูตรช่วยครูในการพัฒนา และขับเคลื่อนกลยุทธ์การเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม (Morgan, F, 2008 : 409 - 412) และหลักสูตรมีหลักสูตรที่หลากหลาย ปัจจัยที่จะนำสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นผู้นำที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิผล การพัฒนาที่มุ่งเน้น ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมสถานศึกษา เชิงบวกและมีความปลอดภัย สร้างความคาดหวังสูงอย่างเหมาะสม ใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนในการกำกับติดตามประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน มีกระบวนการเรียน การสอนที่มีประสิทธิผล ส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมและจริงจัง (Calman, R.C, 2010 : 124 - 127) พัฒนาทักษะของบุคลากรทุกตำแหน่ง การยกระดับ การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างสังคม แห่งปัญญาและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้วยการเปลี่ยนแปลง ด้วยกระบวนการที่ทันสมัย สอดรับศักยภาพการเรียนรู้ของทุกคน กล่อมเกล่าให้เป็นคนที่มี คุณธรรม จริยธรรม มีความสุข ช่วยนำประเทศไปสู่ระดับการพัฒนาอย่างสมดุล และยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557 : 146 - 147)

สำหรับปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเร่งพัฒนา กระบวนการการเรียนรู้ เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านผู้เรียนให้เพิ่มสูงขึ้น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง ขาดระบบการบริหารจัดการศึกษาที่ดีทำให้มาตรฐานการบริหารงานด้านการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างต่ำ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ ทำให้ท้องถิ่นขาดแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลายไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ (ธีระ รุญเจริญ กาญจนี เรืองมนตรี และธรินทร์ นามวรรณ, 2554 : 29 - 30)

นอกจากนั้นปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังที่ Albury (2006) ได้ศึกษาการพัฒนาเกณฑ์สำหรับโรงเรียนอนุบาลของรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจะมีปัญหาอยู่ 6 ด้าน คือ ปัญหาทางด้านวิชาการ บุคลากร กิจการนักเรียน อาคารสถานที่ การธุรการและการเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งประสบปัญหาในการดำเนินงานแต่ละด้านอีกมาก เช่น วัสดุอุปกรณ์การเรียนยังไม่พอ ครูที่เลี้ยงขาดความรู้และมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรปฏิบัติงานด้านธุรการการเงินโดยตรง ปัญหาอาคารสถานที่ ความสัมพันธ์กับชุมชน และปัญหากิจการนักเรียนควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านวิชาการไม่มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ขาดการนิเทศและไม่นำผลการนิเทศมาพัฒนาสถานศึกษา ปัญหาด้านงบประมาณ พัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และบุคลากรได้รับมอบหมายงานที่ไม่ตรงกับความรู้และความสามารถ ปัญหาด้านการบริหารทั่วไป ระบบข้อมูลและสารสนเทศยังไม่เป็นระบบไม่มีความต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ในส่วนประสิทธิภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้ดำเนินการบริหารตามระบบบริหารและไม่มีโครงสร้างการบริหารงานเพื่อใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่ได้ประสานความร่วมมือทุกฝ่ายเพื่อพัฒนางาน ไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่ชัดเจนในเรื่องการจัดทำหลักสูตร การประเมินหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร และการจัดให้มีครูไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด การฝึกอบรมด้านการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านค่อนข้างน้อย พื้นที่ภายนอกสำหรับเป็นสนามเด็กเล่นไม่ปลอดภัย และคณะกรรมการสถานศึกษาไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการเสนอแนะเรื่องงานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร และงานบริหารงบประมาณ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2557)

ในส่วนการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาคใต้ที่ผ่านมา พบว่า ยังมีปัญหาหลายประการ ดังนี้ ไม่มีความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากร

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

งบประมาณ อาคารสถานที่ และข้อจำกัดอื่น ๆ ในด้านการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนไม่ได้คุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้ารวมถึงเข้าวัยปัญหาที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กที่อยู่ในชนบท จากผลสำรวจประเมินพัฒนาการของเด็กที่ผ่านมาสรุปได้ว่า ประมาณ 1 ใน 5 ของเด็กในช่วงอายุ 3 - 5 ปีแรก จะมีระดับพัฒนาการที่ล่าช้าหรือค่อนข้างล่าช้า มีพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคมของเด็กไทยจะอ่อนด้อยด้านสมาธิ ความอดทน และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งความสามารถในด้านอารมณ์และสังคมนั้นจะมีผลต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาและผลสัมฤทธิ์ในการเรียน และความสำเร็จของชีวิตในอนาคต (มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ, 2551 : 8)

จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากยังมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ บุคลากรท้องถิ่นไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา และการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดความคล่องตัว ซึ่งจากปัญหาที่ได้กล่าวมาจึงเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยสามารถเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำไปใช้บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล 2) โครงสร้างการบริหาร 3) คุณภาพของผู้เรียน 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 5) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และ 6) คุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคใต้ จำนวน 913 คน ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี รวมทั้งสิ้น 14 จังหวัด และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคใต้ จำนวน 308 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระยะที่ 2 วิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคใต้ จำนวน 913 คน ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสิ้น 14 จังหวัด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคใต้ หลักการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ที่กำหนด 1 ตัวแปร ต้องมีกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

10 – 20 คน มีตัวแปรทั้งหมด 16 ตัวแปร ดังนั้นผู้วิจัยใช้จำนวนสูงสุด คือ 20 คน ต่อ 1 ตัวแปร จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน โดยใช้การสุ่มแบบอย่างง่ายด้วยการจับฉลากจนได้จำนวนครบตามที่ต้องการจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคใต้ วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดเตรียมข้อมูลบันทึกคะแนนของข้อรายการที่ได้จนครบทุกข้อ เพื่อเป็นข้อมูลนำเข้าในการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้คำสั่งให้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ (Factor Analysis) ในรูปแบบของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) ด้วยวิธีการ สกัดองค์ประกอบ แบบเน้นองค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis: PCA) เพื่อลดจำนวนตัวบ่งชี้ที่เหลือบางตัวที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) และค่าความแปรปรวนร่วมกัน (Communality) สูงและเป็นการหาจำนวนองค์ประกอบที่สามารถใช้แทนตัวบ่งชี้ทั้งหมดได้ การวิจัยครั้งนี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.5 ขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมและองค์ประกอบมีค่าไอเกนเท่ากับหรือมากกว่า 1

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ ดำเนินการร่างรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ร่างรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์การบริหารส่วนตำบล ในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระยะที่ 1 มาสร้างรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระยะที่ 2 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยผู้ทรงคุณวุฒิจังหวัดละ 1 คน จำนวน 13 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 13 คน มีคุณสมบัติ เป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่น้อยกว่า 5 ปี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และระยะที่ 3 ปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อใช้เป็นรูปแบบในการจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการปรับปรุงและแก้ไขไปประเมินกับกลุ่มตัวอย่างได้ดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 นำรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 ไปดำเนินการกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความเต็มใจในการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และยินดีที่จะร่วมกระบวนการจนแล้วเสร็จ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยได้กำหนดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านท่าเนียน ระยะที่ 2 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ดำเนินการดังนี้ 1) สร้างความเข้าใจและชี้แจงให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ประชุมทำความเข้าใจและชี้แจงเกี่ยวกับคู่มือและการใช้คู่มือการดำเนินงาน ตามรูปแบบวิธีการดำเนินงาน เกณฑ์การประเมิน และการประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การดำเนินงานตามรูปแบบจากการประเมิน คำนวณหาค่าร้อยละจากนั้นนำผลมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประสิทธิภาพ และระยะที่ 3 ปรับปรุงรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ให้สมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ พบว่า มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล 2) โครงสร้างการบริหาร 3) คุณภาพของผู้เรียน 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 5) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และ 6) คุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ พบว่า 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล มีแนวดำเนินการโดยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน การวางแผนออกแบบกิจกรรมการพัฒนาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและประเมินผลการพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมผู้ที่มีจุดบกพร่องให้พัฒนาในสิ่งที่ตนทำได้ดีที่สุด เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานอย่างเต็มที่ และ

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

การฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง 2) โครงสร้างการบริหาร มีแนวดำเนินการโดยการกำหนด บทบาทหน้าที่ของบุคลากรให้ชัดเจน การจัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมิน และพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ การจัดระบบงานธุรการที่มีความคล่องตัว รวดเร็วตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) คุณภาพของผู้เรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนมีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษาโดยผ่านกระบวนการคิด วางแผน มีการใช้กระบวนการต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาในการชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเองและมีการเรียนรู้กับผู้อื่น โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกัน มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบประโยชน์และความจำเป็นที่มุ่งเน้นการพัฒนาเตรียมความพร้อมของเด็ก ชักชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การให้คำปรึกษาและคำแนะนำ รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุน การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การบริหาร หลักสูตรและงานวิชาการ มีแนวดำเนินการโดยการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชน การนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมาย การนำผลการประเมิน มาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร และ 6) คุณลักษณะ และภาวะผู้นำของผู้บริหาร การดำเนินการโดยนำความรู้จากการอบรมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นเพื่อหาวิธีที่ดีที่เหมาะสมในการบริหาร ดังตารางที่ 1

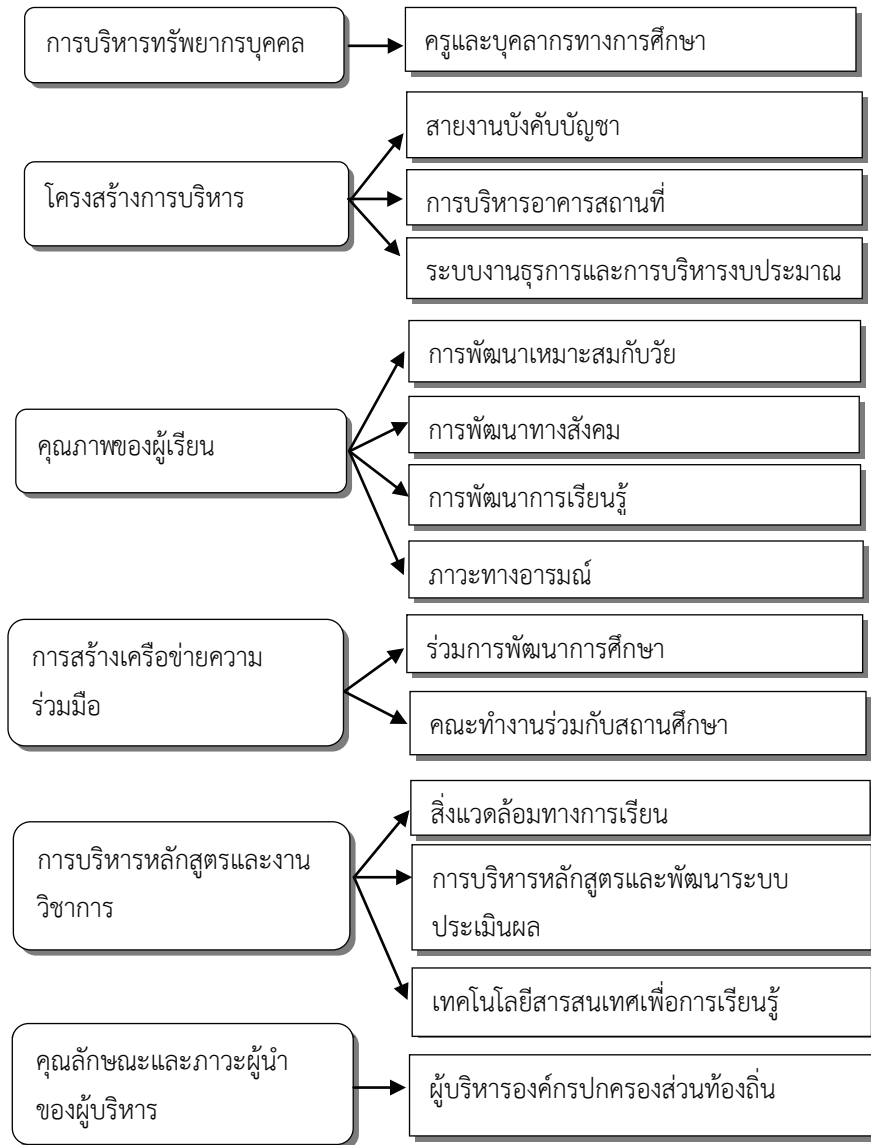
ตารางที่ 1 องค์ประกอบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ในภาคใต้

องค์ประกอบที่	ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ	ค่าไอแกน	การตั้งชื่อองค์ประกอบ
1	0.546 – 0.791	4.994	การบริหารทรัพยากรบุคคล
2	0.500 – 0.800	32.973	โครงสร้างการบริหาร
3	0.533 – 0.771	2.659	คุณภาพของผู้เรียน
4	0.587 – 0.745	2.356	การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
5	0.511 – 0.692	2.871	การบริหารหลักสูตร และงานวิชาการ
6	0.666 – 0.817	3.984	คุณลักษณะและภาวะผู้นำ ของผู้บริหาร

ที่มา : ประเสริฐ พิษผล (2559)

ผู้วิจัยได้จัดทำร่างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและตรวจสอบ
ยืนยันความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
โดยการจัดสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน สรุปลงได้ 14 องค์ประกอบย่อย
ดังภาพที่ 1

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

ภาพที่ 1 การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้
ที่มา : ประเสริฐ พิษผล (2559)

3. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านท่าเนียน พบว่า 1) องค์ประกอบย่อยประสิทธิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับดีมาก 2) องค์ประกอบย่อยประสิทธิภาพของสายงานบังคับบัญชา และการบริหารอาคารสถานที่อยู่ในระดับดีมาก ส่วนระบบงานธุรการและการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับดี 3) องค์ประกอบย่อยประสิทธิภาพของการพัฒนาเหมาะสมกับวัย การพัฒนาทางสังคม และการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก ส่วนภาวะทางอารมณ์อยู่ในระดับดี 4) องค์ประกอบย่อยประสิทธิภาพของคณะทำงานร่วมกับสถานศึกษาอยู่ในระดับดีมาก ส่วนร่วมการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับดี 5) องค์ประกอบย่อยประสิทธิภาพของสิ่งแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนการบริหารหลักสูตรและพัฒนาระบบประเมินผลและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับดี และ 6) องค์ประกอบย่อยประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับดี

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งอยู่ในระดับดี จึงได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับองค์ประกอบย่อยของการบริหารหลักสูตรและพัฒนาระบบประเมินผล เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการทำให้การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหารให้อยู่ในระดับดีมากต่อไป

อภิปรายผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อแรก ค้นพบว่า การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้มี 6 องค์ประกอบหลัก และ 14 องค์ประกอบย่อย 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) โครงสร้างการบริหาร คือ สายงานบังคับบัญชา การบริหารอาคารสถานที่และระบบงานธุรการและการบริหารงบประมาณ 3) คุณภาพของผู้เรียน คือ การพัฒนาเหมาะสมกับวัย การพัฒนาทางสังคม การพัฒนาการเรียนรู้ และภาวะทางอารมณ์ 4) การสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือ คือ คณะทำงานร่วมกับสถานศึกษา และร่วมการพัฒนาการศึกษา

5) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ คือ สิ่งแวดล้อมทางการเรียน การบริหารหลักสูตรและพัฒนาระบบประเมินผล และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และ 6) คุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อค้นพบเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดส่วนใหญ่ของทฤษฎีการบริหารจัดการศึกษา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์และการทบทวนวรรณกรรม เช่นเดียวกับ ประจวบ จันทร (2556 : 219 - 220) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา ประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศว่าเมืองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการบริหารงานบุคคล 3) ด้านโครงสร้างองค์กร และ 4) ด้านการบริหารงานวิชาการ และนอกจากนี้ ธาณี อำภาวณิช (2557 : 164 - 166) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าเมืองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) องค์กรประกอบด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา 2) องค์กรประกอบ ด้านการบริหาร ได้แก่ กระบวนการบริหาร (PDCA) หลักการบริหาร SBM และขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา 3) องค์กรประกอบ ด้านปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล แหล่งเรียนรู้ วัสดุครุภัณฑ์ ส่วน นิตยา เทพอรุณรัตน์ (2557 : 242 - 244) ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษา มาตรฐานสากลในประเทศไทยเมืองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) ลักษณะของโครงสร้าง ที่การกำหนดสายการบังคับบัญชาเป็นแบบแนวขวางหรือแนวนอน 2) แบบของการ นำความสามารถในการนำที่ผู้บริหารเป็นผู้แสวงหาฉันทามติ และ 3) รูปแบบภาวะผู้นำ พฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้บริหาร เป็นแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ตาม แนวคิดการบริหารงานของ Roe, William H. (2004 : 6) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการบริหารงาน ที่ดี ต้องมีความสมดุลที่เหมาะสม คือ ช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมงานวิชาการที่มีการ จัดการอย่างดีเยี่ยมยอมรับและนำหลักปรัชญาไปใช้ในการบริหารงาน

จากข้อค้นพบแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก มีความสำคัญร่วมกันที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ควรให้ความสำคัญ

กับองค์ประกอบทุกด้าน ไม่ควรให้ความสำคัญเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเข้ารับการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ ในหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำความรู้มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สำหรับด้านการสร้างเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้น ควรมีโอกาสและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ง่ายขึ้น ทำให้มีช่องทางเพื่อปรึกษาให้การช่วยเหลือทุกด้าน การพัฒนาทั้งความรู้และประสบการณ์ ที่เหมาะสมกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสอดคล้องกับบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กระบวนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกจาก จะมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นแล้วจะต้องมุ่งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และเกิด องค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นด้วย เกิดความคิดการพัฒนาต่อยอดการดูแลเด็กร่วมกัน ดังเช่น การพัฒนาหลักสูตรที่ได้จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับบริบท ของตนเอง มีการสอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นในหน่วยการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ข้อที่สอง พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ 2) วิธีดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคใต้ 3) รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ 4) การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาคใต้ ประกอบด้วย การบริหารทรัพยากรบุคคล โครงสร้างการบริหาร คุณภาพของ ผู้เรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร 5) เกณฑ์การประเมินรูปแบบการบริหาร จัดการที่มีประสิทธิภาพ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ และ 6) แบบประเมินรูปแบบ การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ เช่นเดียวกับงานวิจัย ของ พิเชฐ โปธิ์ภักดี (2553 : 221 - 224) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษานิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบ

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

การกระจายอำนาจ และ รูปแบบองค์การมหาชน แต่ละรูปแบบประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) หลักการและวัตถุประสงค์ 2) โครงสร้างและสาระสำคัญ 3) การนำไปสู่การปฏิบัติ และเงื่อนไขความสำเร็จ จุดเด่นของรูปแบบที่หนึ่ง สถานศึกษาจะมีความเป็นอิสระ และคล่องตัวในการบริหารงาน ส่วนจุดเด่นของรูปแบบที่สอง สถานศึกษาจะสามารถบริหารงาน อย่างอิสระและคล่องตัว อีกทั้งงานวิจัยของ สุรินทร์ เนียมสุวรรณ (2556 : 244 - 247) ที่ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากล ที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษามัธยมศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษา ตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านงานบุคลากร ปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ การจัดกระบวนการ การวางแผนกลยุทธ์ การนำองค์กร การจัดการเรียนรู้ การมุ่งเน้นผู้เรียนและชุมชน และการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านงานบริหารทั่วไป ปัจจัยที่ส่งผล ได้แก่ การจัดกระบวนการ การกำกับผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การวางแผนกลยุทธ์ การนำองค์กร และการมุ่งเน้นบุคลากร นอกจากนี้ มุมมองของ BushTony (2009) ที่มองว่าการบริหารการศึกษามี 6 รูปแบบ คือ Formal Model, Collegial Model, Political Model, Subjective Model, Ambiguity Model และ Cultural Model ซึ่งมีลักษณะสำคัญของแต่ละรูปแบบและในแต่ละรูปแบบ มีข้อแตกต่างกันที่เห็นได้ชัด 4 ประเด็น คือ เป้าประสงค์ (Goals) โครงสร้างองค์กร (Structure) สภาพแวดล้อมภายนอก (Environment) ภาวะผู้นำ (Leadership)

ข้อค้นพบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมเป็นไปได้ การนำรูปแบบการบริหารจัดการไปประยุกต์ใช้ตามบริบทในด้านต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเกิดองค์ความรู้ทำให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของตนเอง มีการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนางาน มีโอกาสได้เรียนรู้จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีแนวปฏิบัติที่ดี ทำให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นแสวงหาความรู้ เป็นการเรียนรู้ร่วมกันที่เกิดผลดีต่อพัฒนาของเด็ก การนำรูปแบบการบริหารจัดการไปใช้ ควรคำนึงถึงวิสัยทัศน์ร่วมกัน การทำงานเป็นทีม ความไว้วางใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ความโปร่งใสในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลควรยึดหลักการสำคัญสู่ความสำเร็จ

คือ หลักการเรียนรู้ร่วมกัน หลักการรวมพลังเต็มศักยภาพ และหลักการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความสำเร็จ ควรมีเครือข่ายเพื่อพัฒนาครู นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกให้เป็นแหล่งเรียนรู้ หากเข้าใจและเข้าถึงสภาพปัญหาความต้องการของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก็จะมองเห็นทิศทางของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการปฏิบัติจากสภาพปัจจุบันสู่นาคตได้ชัดเจนมากขึ้น

การบริหารจัดการทางศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแสดงถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพอย่างชัดเจนในด้านการพัฒนาเด็ก การจัดหลักสูตรให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก พัฒนาการกระบวนการคิดและทักษะการคิด พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นรูปแบบหนึ่งที่มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิธีการปฏิบัติ การกำหนดเป้าหมายร่วมกันเป็นกระบวนการที่ใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์เป็นรูปธรรม มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดี ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องต้องกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีการทบทวนเป้าหมาย กระบวนการทำงาน มีการติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และร่วมดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจนถึงการแสดงผลลัพธ์ที่สามารถพัฒนาขึ้นในแต่ละระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมดำเนินการ และร่วมสนับสนุนการดำเนินการรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น มีการตอบข้อซักถาม และให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งการจัดระบบการบริหารด้วยรูปแบบการบริหารที่เหมาะสม ส่งผลต่อประสิทธิภาพของงานและสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกฝ่ายทำให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนา

จากการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ทรงคุณวุฒิ 13 คน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่พัฒนาขึ้นเอื้อต่อการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างชัดเจน กระบวนการที่ทรงคุณค่าสามารถนำมาสร้างและพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กมีความเหมาะสมใช้ได้จริง การปฏิบัติที่ได้ผลดีต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือ

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

มีความชำนาญ ผ่านประสบการณ์จึงจะประสบความสำเร็จ สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาได้ สอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขั้นตอนต้องทำให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน จึงจะทำให้เกิดการยอมรับที่จะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินงาน ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลควรมีความเข้าใจในหลักการเป็นอย่างดี จะสามารถขับเคลื่อนให้ดำเนินการ ไปสู่เป้าหมายและเห็นผลการดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ข้อที่สาม พิจารณาจากเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของ การบริหารจัดการ ร้อยละ 90.59 อยู่ในระดับดีมาก การประเมินกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านท่าเนียบ อำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตามแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์ (2554 : 82 - 83) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการศึกษาสำคัญที่สุด คือ การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องประเมิน รอบด้าน คือ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินสมรรถนะผู้เรียน ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และครุมีความรู้ความสามารถในด้าน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ จึงจะทำให้สถานศึกษาขนาดเล็ก สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ดีขึ้น นอกจากนี้แนวคิดของ Anthony, William P., Kacmar, K. Michele. & Perrewew, Pamela L. (2002 : 363) ได้นำเสนอองค์ประกอบของ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ ดังนี้ 1) วิเคราะห์งานเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้กำหนด เกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงาน 2) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน 3) ออกแบบวิธีการ และขั้นตอนประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ 4) ดำเนินการประเมินผลการ ปฏิบัติงาน 5) ทบทวนผลการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้ร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน 6) อภิปรายแผนปรับปรุงการปฏิบัติงานในอนาคต อีกทั้งงานวิจัยของ เมตตา มาเวียง (2556: 241 - 243) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ ในชั้นเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์: พิระมิตการประเมินแบบรวมพลัง พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานจริงในระดับ มากที่สุด โดยเฉพาะความเป็นไปได้และความถูกต้องของรูปแบบ เนื่องจากเน้นการทำงาน ร่วมกันของครูในทุกขั้นตอนการประเมิน เนื่องจากเป็นแนวทางที่เหมาะสมสามารถปฏิบัติ ได้จริง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในชั้นเรียน

จากข้อค้นพบในครั้งนี้นี้ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรประยุกต์องค์ประกอบที่ได้ไปพัฒนาเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ดีต้องเป็นไปโดยให้ผู้ถูกประเมินได้รับการกระตุ้นและต้องสร้างระบบการประเมินที่ดีโดยประเมินเป็นระยะ ๆ ทั้งในด้านสำเร็จและไม่สำเร็จ และผู้ได้รับการประเมินต้องทราบวิธีการประเมิน ผลการประเมิน และมาตรฐานการประเมินต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อให้ทราบแผนการพัฒนา ทำความเข้าใจกระบวนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละด้านมากขึ้น และการประเมินตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้จัดทำคู่มือการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสำหรับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยต้องการให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถบริหารจัดการที่มีความรู้ ความเข้าใจและดำเนินการได้ทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ การบริหารทรัพยากรบุคคล โครงสร้างการบริหาร คุณภาพของผู้เรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร เพื่อให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ความพร้อมในภาพรวมและพิจารณาปรับปรุงวิธีการประเมินพัฒนาการของเด็กโดยคำนึงถึงการประเมินคุณภาพควบคู่กับการประเมินเชิงปริมาณ เพื่อจุดมุ่งหมายสู่การพัฒนาเด็กเป็นสิ่งสำคัญ และควรสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยให้มีการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ตามสภาพความพร้อมและความเหมาะสม การให้การสนับสนุนได้อย่างเต็มที่รวมทั้งจัดให้มีกลไกในการติดตามดูแลให้สามารถจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้ดั่งนั้น ต้องอาศัยระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นการศึกษาเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อชีวิต

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

ในอนาคตของเด็ก เพราะเป็นการปูพื้นฐานการศึกษาและช่วยเสริมสร้างความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสมก็จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย น่าจะได้มีการดำเนินการ ดังนี้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรมีการกำหนดตำแหน่งโครงสร้างการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามสายงานบังคับบัญชา เพื่อทำหน้าที่นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรให้ความสำคัญกับครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน และมีแนวทางการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ มีสิ่งที่ต้องกระทำ คือ

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางการเรียน และมีความพร้อมในการบริหารหลักสูตรและพัฒนาระบบประเมินผล และมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ในการเรียนรู้

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีภาวะผู้นำของการบริหารประสิทธิภาพน้อยที่สุด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารและวิชาการอย่างต่อเนื่อง

บทส่งท้าย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้ ให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถนำความรู้ไปใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการของศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก นำมาสร้างรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และประเมินรูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ **สรุปว่า** การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมี 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การบริหารทรัพยากรบุคคล 2) โครงสร้างการบริหาร 3) คุณภาพของผู้เรียน 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 5) การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และ 6) คุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยการดำเนินการตามคู่มือบริหารจัดการมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและเหตุผลของการบริหารจัดการ 2) วิธึดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการ 3) รูปแบบการบริหารจัดการ 4) การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การบริหารทรัพยากรบุคคล โครงสร้างการบริหาร คุณภาพของผู้เรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ และคุณลักษณะและภาวะผู้นำของผู้บริหาร 5) เกณฑ์การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการ และ 6) แบบประเมิน รูปแบบการบริหารจัดการ คู่มือการบริหารจัดการนี้จะเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อนำไปใช้บริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กระบวนการปฏิบัติงานที่ดีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติใหม่ ๆ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การพัฒนาให้สำเร็จ คือ ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ผู้เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจฐานคิดกระบวนการ ด้วยการเรียนรู้จากกาปฏิบัติจริง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายสู่ความสำเร็จ หากต้องการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการปฏิบัติที่ดีเพื่อนำไปประยุกต์ใช้จริง จะต้องมีการทบทวนการปฏิบัติตามกระบวนการเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลที่เกิดทำให้การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน มีแนวทางปฏิบัติที่ดีแล้วยังส่งผลต่อผู้ปฏิบัติที่ได้พัฒนาวิธีคิด วิธีการทำงานที่มีได้อยู่ในกรอบที่กำหนด แต่ได้พัฒนาวิธีคิดวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบที่สามารถขยายการพัฒนาต่อยอดการพัฒนาได้อย่างกว้างขวาง ตลอดจนเกิดเครือข่ายร่วมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในวงกว้างเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กมีการเจริญเติบโตเป็นคนที่ของสังคมต่อไปในอนาคตอย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะอยู่ในภูมิภาคใด หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกิดขึ้น

รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้

ในทุก ๆ ด้าน และดำเนินการแก้ไขปัญหาในแต่ละด้านอย่างจริงจัง เพื่อให้การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพทุกด้าน การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีคุณลักษณะวิถีชีวิต การจัดการที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมท้องถิ่นและประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบโดยตรง ในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูควบคู่การให้การศึกษา ซึ่งเป็นต้นแบบการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2558).

การปฏิรูประบบการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ธานี อำภาวรงค์. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็น

ฐานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ธีระ รุญเจริญ, กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2554). ยุทธศาสตร์การบริหาร

จัดการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

ธีระ รุญเจริญ และวาสนา ศรีไพโรจน์. (2554). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคล

แห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

นิตยา เทพอรุณรัตน์. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล

ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประจวบ จันท. (2556). รูปแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ.

วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประเสริฐ พิซผล. (2559). รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้. ปรินญาครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำการจัดการศึกษา. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เมตตา มาเวียง. (2556). การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ : พิธีมิตการประเมินแบบรวมพลัง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาวัดและประเมินผลการศึกษา. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2557). สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบสองระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2549 - 2552). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.onesqa.or.th/onesqa/th/eventPhoto/detail.php?ID=399&Key=activitynews1>. [2557, เมษายน 29].
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : พริกหวาน.
- _____ . (2557). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สกศ.
- ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (2555). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาท้องถิ่น พ.ศ. 2555 - 2564. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- สมชัย หิรัญญะวนิชย์. (2557). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชานายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สาธารณสุขแห่งชาติ, มูลนิธิ. (2551). หมายเหตุผู้บริโภค : วิจัยชี้ชัดลงทุนพัฒนาเด็ก. กรุงเทพฯ : มูลนิธิฯ.
- สุพานี สถุขภูวานิช. (2552). พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรินทร์ เนียมสุวรรณ. (2556). รูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษาและผู้นำการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.

- Albury, R.G. (2006, December). **The Development of Giding Principle for the Establishment and Organization of a parish Day Nursery School.** Dissertation Abstracts International. 37: 5687 - A.
- Anthony, William P., Kacmar, K. Michele. & Perrewe, Pamela L. (2002). **Human Resource Management.** A Strategic Approach. (4th) ed. Ohio: South - Western.
- Besenski, M. (2013). **School! Leadership in the 21st Century.** [Online]. Available. from <http://blogs.rockyview.ab.ca/blog/2013/01/15/school-leadership-in-the-21st-century/>. [2013, January 12].
- Bush, Tony. (2009). **Theories of educational leadership and management.** (3rded.). London: Great Britain, CPI Antony Rowe, Chippenham, Wilts.
- Calman, R.C. (2010). **Exploring the Underlying Traits of High-Performing School.** [Online]. Available. from http://www.eqao.com/Research/pdf/E/ExploringUnderlyingTraits_web.pdf. [2012, May 24].
- Cohen, J.; McCabe, E.M.; Michelli, N.M. & Pickeral, T. (2009). **School Climate: Research, Policy, Teacher Education and Practice.** Teachers College Record. 3(1), 180 - 213.
- Ivancevich, J. M.; Konopaske, R. & Matteson, M. T. (2008). **Organization behavior and management.** (8thed.) New York: McGraw-Hill.
- Morgan, F. (2008). **What makes and Excellence school?.** [Online]. Available. from: <http://kcsdblog.Wordpress.com/2008/01/01/what-makes-an-excellent-school/>. [2012, January 1].
- Roe, William H. (2004). **School Business Management. Administration in Education.** New York: McGraw - Hill Book Company, Inc. p.6.